

zijn broedterrein. Hoe meer konijnen hoe meer Grielen, klinkt gek, maar houdt zeer veel waarheid in. Immers doordat het konijn zo kort wordt gehouden wordt het duin te ruig en daar houden de Grielen niet van.

Ook Jan Publiek heeft in de achteruitgang een hartig woordje meegesproken. De Amsterdamsche Waterleiding verstrekke enkele jaren geleden ook dagkaarten voor f 0.10 p. p. De houders van jaarkaarten waren zo goed als allemaal natuurliefhebbers, maar de dagjesmensen konden à raison van 1 dubbeltje, bederven wat in een jaar en wat de Grielen betreft in jaren niet meer te herstellen was.

Niet alleen dat de Griel aan het verdwijnen is, ook de Bontbekjes zijn allang uit onze duinen verdwenen. Pas de laatste twee jaar zijn die er weer en dat komt doordat het duin voor het publiek dicht is en doordat het door militaire behandeling weer kaler is geworden. Er is n.l. veel helm gestoken en door een en ander zijn ook de Grielenterreintjes weer ontstaan. Ook waren er uitgestrekte terreinen waar helemaal geen mens kwam, de mijnenvelden.

De Grielen hebben zich dan ook overal verplaatst, op de oude plaatsen komen ze zelfs niet meer, laat staan broeden.

Het is te hopen, dat we in de toekomst onze 10 paartjes kunnen behouden, misschien worden het er nog wel meer onder vakkundig toezicht in een Nationaal Park, maar dan moeten de broedplaatsen worden omrasterd en geen dagkaarten meer worden verstrekt.

Aerdenhout.

PIET LETTE.

Vogelschade en wegbeplanting. In de Wieringermeer heeft de directeur van den Voorlichtingsdienst naar den Landbouw met zijn assistenten op een veertigtal bedrijven een onderzoek ingesteld naar de vogelschade in verband met de beplanting en bebossching. Het bleek, dat hierbij schade werd aangericht door fazanten, patrijzen, musschen en spreeuwen.

De grootste schade wordt aangericht door de fazanten, die gepoot zijn in het bosch van Robbenoord. Zij hebben zich daar sterk vermenigvuldigd en nestelen nu niet alleen in het bosch, maar ook op stille plekjes over den heelen polder tot onder den rook van Medemblik. Zij richten vooral schade aan in het pas gezaaide en kiemende graan. Een perceel wintertarwe moest geheel opnieuw worden omgeploegd. Een proefveld werd gedeeltelijk vernield. Het zou overwogen moeten worden de bescherming van de fazant hier op te heffen of de boeren het recht te geven op hun gronden de fazanten te jagen of in het plantsoen van hun erven de eieren te rapen.

De patrijzen, die ook wel nestelen in de boschjes en beplantingen veroorzaken weinig schade.

De musschen veroorzaken schade aan het rijpende graan. Ze gebruiken de beplantingen als rustplaats. Men zal wel mogen aannemen, dat indien de beplanting ontbrak, de musschen er toch wel zouden komen. De meeningen van de pachters omtrent de musschenschade loopen nog al sterk uit elkander.

Wat spreeuwen betreft mag men niet of nauwelijks aannemen, dat door het voorkomen van beplantingen de schade door spreeuwen wordt bevorderd.

De conclusie uit dit alles is, dat de vogelschade geen aanleiding geeft, om de beplantingen achterwege te laten of zelfs te beperken. Ze zijn onmisbaar als windscherm en als verfraaiing van het landschap. Men zal echter bij het beschermen van de jacht de belangen der boeren niet uit het oog moeten verliezen.

R.

De laatste pestvogel? Vanaf 24 Februari tot 9 Maart 1944 was een pestvogel aanwezig in een tuin aan de Oostsingel te Goes. Het dier deed zich dagelijks tegoed aan de ligusterbessen.

Dr. G. F. WILMINK.

Vlindernieuws van Zuid-Beveland. 18 Maart: het eerste kleine vosje te Goes. Het duurde tot eind Maart-begin April eer er volop kleine vosjes en dagpauwoogen vlogen. In die „zomerse dagen” vlogen er ook enkele ♂♂ citroenvlinders als overwinteraars en na-zomerzwerfers. Den 16 April verscheen het eerste kleine koolwitje, dadelijk gevolgd door het klein geaderd witje. Den 22en April zag ik bij Goes een ♂ oranjepipje, een zeer zeldzame verschijning op Zuid-Beveland. Dezelfde dag vloog de eerste koninginpage in de Wilhelminapolder. De volgende dag zag ik groote koolwitjes te Goes.

Dr. G. F. WILMINK.

Noordsche woelmuis (*Microtus ratticeps*) op Noord-Beveland.

In het begin van dit jaar ontving ik van dokter Gelderman uit Kortgene een aantal botjes en schedeltjes afkomstig uit braakballen van doortrekkende velduilen, door hem in 1938 op Noord-Beveland verzameld. De determinatie der schedeltjes leverde het volgende resultaat op: 1 *Sorex araneus*, 6 *Microtus arvalis*, 1 *Microtus ratticeps*, 15 *Apodemus sylvaticus*, 5 *Mus musculus*. Het merkwaardige was nu, dat hierbij een Noordsche woelmuis aanwezig was, waarvan het voorkomen op Noord-Beveland nog onbekend was. De mogelijkheid bestond echter nog, dat deze muis door de velduilen ergens anders gevangen was, want ze waren immers op de trek. Begin April kreeg ik nu door bemiddeling van den Heer Van Essen een 4-tal kerkuilbraakballen, versch verzameld in de omgeving van Wissekerke op Noord-Beveland. Determinatie van de zich daarin bevindende schedeltjes leverde het volgende resultaat: 6 *Sorex araneus*, 1 *Sorex minutus*, 7 *Microtus ratticeps*, 4 *Apodemus sylvaticus*, 2 *Micromys minutus*, 3 *Mus musculus*.

Hiermede was dus het voorkomen van de rattekop op Noord-Beveland bewezen. Dat op Noord-Beveland deze woelmuis de voornaamste vertegenwoordiger was van de Microtinae, bleek overtuigend, toen ik van Mej. Salomé een fraaie collectie kerkuilbraakballen kreeg, door haar op 22 April verzameld in hangars van hofsteden in de Annapolder en de Frederikspolder op Noord-Beveland. Determinatie van de zich daarin bevindende schedeltjes leverde het volgende resultaat op:

Annapolder, Noord-Beveland: 16 braakballen. 16 *Sorex araneus*, 6 *Sorex minutus*, 1 *Neomys fodiens*, 4 *Microtus ratticeps*, 23 *Apodemus sylvaticus*, 14 *Micromys minutus*, 3 *Mus musculus*, 3 vogels (*Passer domesticus*, *Passer montanus*, *Turdus merula*).

Frederikspolder, Noord-Beveland: 72 braakballen. 51 *Sorex araneus*, 19 *Sorex minutus*, 1 *Neomys fodiens*, 6 *Crocivura russula*, 1 *Microtus arvalis*, 40 *Microtus ratticeps*, 32 *Apodemus sylvaticus*, 15 *Micromys minutus*, 55 *Mus musculus*, 7 vogels (3 *Turdus merula*, 3 *Passer domesticus*, 1 *Parus major*(?)), 5 kikkers, 1 geelgerande watertor.

Wat het voorkomen van woelmuizen betreft onderscheidt Noord-Beveland zich dus van Zuid-Beveland, waar uitsluitend de veldmuis voorkomt, hetgeen ik verscheidene malen kon, vaststellen en b.v. gedemonstreerd wordt door het volgende resultaat van het braakbalonderzoek van een kerkuil, die in Februari 1944 roestte in een boomgaard bij Goes. Het resultaat van het uitpluizen van 41 braakballen was toen: 7 *Sorex araneus*, 4 *Sorex minutus*, 3 *Neomys fodiens*, 80 *Crocivura russula*, 39 *Microtus arvalis*, 3 *Apodemus sylvaticus*, 1 *Micromys minutus*, 15 *Mus musculus*, 4 vogels (2 *Turdus merula*, 2 *Passer domesticus*).

Zooals bekend komt op Schouwen weer uitsluitend de Noordsche woelmuis voor. Hoe staat het nu met de muizenfauna van Walcheren en Zeeuwsch Vlaanderen?

Goes, Mei 1944.

Dr. G. F. WILMINK.

Kolonie van Aalscholvers onder de rook van den Haag. In het voorjaar van 1943 viel het mij op, dat zoo dikwijls aalscholvers in de nabijheid van Rijswijk werden opgemerkt, in tegenstelling met vroeger, toen deze vogels daar meestal slechts bij uitzondering werden waargenomen. Bovendien bleken ze steeds van of naar vrijwel dezelfde plaats te vliegen. Op een keer naar mijn volkstuinje onder Wateringen fietsend, werd mij alles opgehelderd.

Eenige paren aalscholvers hadden zich gevestigd op het buiten Overvoorde, dat nu eigendom is van 's-Gravenhage en in enkele hoge boomen waren reeds de nesten van deze kleine kolonie gebouwd, niet zoo heel ver van de reeds lang daar bestaande reigerkolonie. Doordat de Duitse bezetting van Overvoorde kort daarna de passage langs dit gedeelte van de Van Vredenburgweg tusschen Overvoorde en Steenvoorde verbood, kon niet worden nagegaan of deze „kolonisatieplanten” al dan niet waren geslaagd.

Dit voorjaar keerden de vogels echter terug en dus moeten die resultaten waarschijnlijk wel in hun oogen als bevredigend gegolden hebben. Hun aantal is blijkbaar toegenomen en vermoedelijk zal het aantal nesten nu meer dan 10 bedragen. Vanaf den weg kan men echter de nesten niet alle zien en het is dus nagenoeg onmogelijk een eenigermate juiste schatting te doen. Bovendien is het lastig van een afstand die van aalscholvers en reigers te onderscheiden. Slechts als een der vogels neerstrijkt of wegvliegt, blijkt het eigendomsrecht. Het grootste aantal, dat ik tegelijkertijd heb waargenomen, bedraagt 9 vogels, die in een gebroken lijn schuin achter elkaar vlogen, een groep van 7 en een paar.

P. KRUIZINGA.

Over het „gedrag” van enkele „Composieten”. N.a.v. de opmerkingen over de bloei van de Cichorei in de Sept.- en Nov.-afleveringen wil ik er even op wijzen, dat ook de bloemen van de gewone Melkdistel bij zonnig weer alle tussen 11.30 u. en 12.30 u. (zonnetijd) dicht gaan. Met donker weer zijn ze vaak om 3 uur nog open. Ook de Paardebloem gedraagt zich op soortgelijke wijze, tenminste midzomer. Deze bloemen gaan evenwel meestal later dicht en blijken ook meer „individualiteit” te bezitten. Beide planten hebben ook echte „halfdagbloemen” naar me bleek bij talrijke bloemen, die ik merkte.

Het is vooral belangwekkend, de prachtige overeenkomst te zien tussen Paardebloem en Melkdistels enerzijds en hun gewoonste bezoekers, de Groefbijen (*Halictus*soorten). Deze bijen zoeken ook kort na de middag hun nesten op, maar op dagen met een donkere morgen en een zonnige middag staan ze ook later op en profiteren van de langer geopende Paardebloemen en Melkdistels. Ik beveel de „ethologie” van deze en eventueel andere Composieten in verband met de diverse weersomstandigheden hartelijk aan bij plantenliefhebbers en ben nieuwsgierig naar de resultaten.

D. A. VLEUGEL.

Verantwoordelijk Redacteur: Dr. JAC. P. THIJSSE, Binnenduin, Bloemendaal.

Verantwoordelijk voor advertenties: geen advertenties.

Uitgever: W. VERSLUYS' Uitgevers Mij. (N.V.), 2e Oosterparkstr. 221—223, Amsterdam.

Drukker: N.V. Drukkerij v.h. KOCH en KNUITEL, Turfmarkt 106, Gouda.

Verschijnt: een maal per maand.

Abonnementsprijs: f 6,80 per jaar bij vooruitbetaling.

Prijs per nummer: f 0,90.

P. 1563/1.